

Erasmus+

Elevi generatori de situații de risc? Cum se procedează în Spania!

autor: Adrian-Marius Niculescu

În cadrul acțiunii cheie 1 pentru derularea proiectului cu titlul "Îmbunătățirea abilităților de management al clasei cu elevi în situații de risc", în perioada 27 octombrie – 3 noiembrie 2019 a avut loc o deplasare în Spania, la Granada.

Pe parcursul mobilității am avut o serie de contacte ce s-au concretizat într-un vast schimb de experiență atât profesională cât și culturală, permițându-ne să evaluăm în paralel cele două sisteme de învățământ, cel românesc și cel spaniol. Evaluarea asemănărilor și diferențelor este indispensabilă pentru a se vedea în ce măsură se poate adopta sistemul managerial al clasei cu elevi în situații de risc, în țara noastră.

Voi încerca în continuare să prezint în mod succinct și pertinent atât elementele de generalitate ale comportamentului individual și colectiv cât și elementele particulare observate în unitățile școlare destinate schimbului de experiență.

Să începem cu o observație primordială **la nivelul populației:**

ÎN SPANIA TOATĂ LUMEA ZÂMBEȘTE, ESTE AMABILĂ și INTERESATĂ DE APROAPELE lui/ei.

*Se simte încă de la banalul salut din fiecare zi (HOLA! QUE TAL? – **Bună! Ce faci?**- BIEN! Y TU? – **Bine! Dar tu?**) în care răspunsul la salut caută să afle ceva despre ce face celălalt.*

Este greu de crezut că spaniolii nu au problemele, durerile, suferințele, temerile lor și de aceea zâmbesc. Este de presupus că prin zâmbetul abordat ei încearcă ca prin feedback să obțină starea de seninătate zilnică, pe care noi toți ne-o dorim. Pe de altă parte, cum ai putea să intri în conflict cu cineva care îți zâmbeste? Ar fi contrar pulsionilor psihologice umane.

O a doua observație de data aceasta **la nivelul planului de învățământ**, este că există o autonomie pe trei nivele pornind de la planurile de învățământ de bază (naționale).

Primul nivel de autonomie este cel comunitar, al doilea la nivel de instituție și al treilea la nivel de clasă. Autonomia este astfel concepută încât să țină cont de standardele naționale dar să nu știrbească din autonomia și creativitatea profesorului la clasă.

La nivelul programului școlar, acesta este stabilit de fiecare comunitate autonomă, fără a exista constrângerea unui program similar la nivel național, dar cu garanția apartenenței la un sistem unificat în care anul școlar are 180 de zile pentru învățământul primar și 175 de zile pentru învățământul secundar.

Erasmus+

Pe parcursul mobilității a avut loc un schimb de experiență cu cadrele didactice din trei unități școlare ai căror elevi pot fi încadrați în categoria “generatori de situații de risc”, colegiul IES Cartuja, colegiul Luisa de Marillac și colegiul Juan XIII-Chana.

Aceste instituții care au un rol de integrare a refugiaților de diverse naționalități și etnii în societatea spaniolă, au o finanțare mixta, de stat și privată (în general finanțate de Biserica Catolică, care în pofida sponsorizării, nu intervine în administrarea sau curricula școlii).

Din punctul de vedere al tehnologiei, în școlile spaniole există doar camere de supraveghere destinate combaterii efracției în spațiile comune ale școlii și în zonele exterioare limitrofe.

Nu există camera de supraveghere în clase. Fiecare spațiu destinat studiului este dotat cu tablă inteligentă, calculator, proiector și imprimantă.

Din punctul de vedere al metodologiei predării, pornind de la cerințele generale ale programei impuse de minister, ea este axată pe cerințele motivaționale ale elevului plasat în grupe de lucru (elevii propun proiectele care se vor realiza în cursul orelor de studiu). Atingerea obiectivelor lecției se realizează în același timp, pe grupe de studiu individuale, în moduri individuale.

Spre exemplu: învățarea înmulțirii se realizează astfel:

- a) Sunt alcătuite grupe de lucru de câte 4-5 elevi (aprox. 6 grupe)
- b) Fiecare grupă învață înmulțirea într-un mod particular, unii utilizând capace de la sticle reciclabile, alții cu creta pe tablă, al treilea grup utilizează reprezentari pe computer, al patrulea grup lucrează cu bețișoare, al cincilea grup utilizează frunze, al șaselea grup folosește plastilină.

Îmbogățirea vocabularului prin învățarea unor noi termeni lingvistici se realizează spre exemplu, pornind de la asocierea imaginii (primul sistem de semnalizare) cu aspectul grafic al cuvântului de învățat (al treilea sistem de semnalizare). Repetarea asocierii asigură atât însușirea temeinică a cuvântului nou, cât și realizarea unui grafism din ce în ce mai caligrafic, din cele văzute la fața locului.

Toată activitatea didactică este concentrată asupra găsirii factorilor motivaționali care să atragă elevul să întrebe, să caute informații, să studieze.

Erasmus+

Cum sunt manageriate clasele cu elevii generatori de situații de risc?

În mod diferit de la instituție la instituție dar pornind de la premise psihologice identice, inspirate de condiționarea pavloviană. Ființa umană (și nu numai), este motivată ca prin acțiunile pe care le întreprinde să obțină o recompensă sau să evite o pedeapsă (atât recompensa cât și pedeapsa ne fiind limitate la sfera fizică, corporală, ci extinzându-se la sfera psihologică).

Putem prin urmare să afirmăm că ființa umană se ghidează în acțiunile sale după principii hedonice motivaționale.

("Hedonismul este un curent filozofic care sustine ca placerea e foarte importanta si ca reprezinta scopul final al umanitatii.

Originea termenului e cuvantul grecesc "hedonismos", adica placere.

Conceptul de baza din spatele gandirii hedoniste spune ca placerea e singurul lucru bun si care ar trebui sa aiba importanta pentru o persoana. Aceasta idee e folosita adesea, in evaluarea unei actiuni, tinand cont de cata placere si cata durere, are ca rezultat infaptuirea ei.

Hedonismul motivational

li apartine lui Jeremy Bentham (filozof britanic al secolului al IX-lea) si are o abordare cantitativa a problemei.

Bentham sustine ca durerea si placerea sunt factorii determinanti ai actiunilor noastre, asta il face hedonist in privinta motivelor de actiune.

Deci se poate spune ca hedonismul motivational consta in motivarea cuiva prin propria-l placere sau durere, incluzand faptul ca e motivat pentru placere si impotriva durerii. A fi motivat "pentru" placere si "impotriva" durerii, e o descriere a problemei in termeni de productie", adica e o problema de producere a placerii si de reducere a durerii, decat de exprimare a acestor lucruri." - <https://www.scribd.com/doc/77328313/Hedonismul-Este-Un-Curent-Filozofic-Care-Sustine-CA-Placerea-e-Foarte-Important-A-Si-CA-Reprezinta-Scopul-Final-Al-Umanitatii>)

Exemple din schimbul de experiență avut, care confirmă afirmația de mai sus:

- 1) Pentru a reduce absenteismul și a determina punctualitatea elevilor, se suspendă dreptul la masa gratuită a elevului întârziat, pentru ziua respectivă. (instinctul de alimentare și supraviețuire implicate, sunt primare, aceasta "pedeapsă" pavloviană, avînd ca efect direct educarea punctualității elevului).
- 2) Popularizarea la nivel de instituție a oricărei abateri disciplinare, popularizare directă, în prezența tuturor cadrelor didactice, a tuturor elevilor școlii și a părinților aflați ocazional în instituție în momentul săvârșirii abaterii disciplinare (o altă "pedeapsă" de data aceasta psihologică și tot cu conotație pavloviană, vizînd de data aceasta exploatarea sentimentului de culpabilitate personală și judecata colectivului extins din care face parte cel care se abate de la regulile "comunității").

Erasmus+

- 3) Elevii din învățământul primar care deranjează ora, sunt trimiși cu profesorul de serviciu într-o clasă cu elevi din ciclul gimnazial pentru ora următoare. (o “pedeapsă” care ne face să ne gândim la o declinare a responsabilității profesorului de a lua măsuri disciplinare directe. Transferând acțiunea punitivă, clasei cu elevi mai mari, aceștia crează o presiune psihologică prin dominarea micului recalcitrant, astfel încât acesta să-și revizuiască singur atitudinea).
- 4) A fi recalcitrant ca elev de gimnaziu poate atrage după sine fie trimiterea în “sala de detenție” fie la muncă în folosul comunității în baza unei sentințe judecătorești sau la decizia instituției de învățământ (cultivarea de legume, flori, etc, în grădina școlii).

“SALA DE DETENȚIE” existentă în școli este prezentă în două forme, în funcție de gravitatea abaterii disciplinare și anume “sala flexibilă” și “sala de conviețuire”.

“Sala flexibilă” este sala în care elevul “pedepsit”, pentru abateri disciplinare minore, își face temele zilnice. După ce le termină, profesorul supraveghetor verifica ceea ce a lucrat după care îi poate permite să plece acasă.

“Sala de conviețuire” este sala în care elevul ce a săvârșit abateri grave de la normele de conduită impuse de instituție, trebuie să petreacă sub supravegherea profesorilor minimum o săptămână, timp în care trebuie să obțină sub semnătura fiecărui profesor o serie de calificative. Dacă pe parcursul săptămânii de “detenție” condițiile au fost îndeplinite, elevul se poate reîntoarce în clasă. Dacă nu, urmează o nouă săptămână de “detenție” și așa mai departe.

Interpretarea celor de mai sus prin prisma hedonismului motivational pare de asemenea cea mai potrivită, deoarece din relatările omologilor spanioli, elevii condamnați la muncă în folosul societății care au desfășurat activități în cantinele sociale, odată cu executarea sentinței preferă să se întoarcă la activitatea de învățare.

“Sala flexibilă” și “sala de conviețuire” sunt de asemenea de evitat producând recalcitrantului o traumă psihologică într-un mod subtil, neincriminatoriu pentru acțiunile personalului instituției de învățământ.

Erasmus+

CONCLUZII:

Observând cu atenție aspectele acțiunilor educaționale spaniole am ajuns la câteva concluzii personale și anume:

- 1) Educarea ființei umane se poate realiza numai pe baze hedonic motivaționale recurgând atunci când este cazul la condiționarea pavloviană în care echilibrul dinamic dintre recompensă și pedeapsă joacă un rol covârșitor.
- 2) Toleranța instituțională față de elevii generatori de situații de risc este aproape inexistentă.
- 3) Nu se recurge la exmatricularea elevilor problemă ci la reeducarea lor fie prin muncă fizică în folosul comunității, fie prin metode psihologice de constrângere.
- 4) Tendința de creștere a autonomiei și autorității cadrului didactic în detrimentul autoritarismului.

Bibliografie:

- 1) **** - Hedonismul Este Un Curent Filozofic Care Sustine CA Placerea e Foarte Importanta Si CA Reprezinta Scopul Final Al Umanitatii - <https://www.scribd.com/doc/77328313/Hedonismul-Este-Un-Curent-Filozofic-Care-Sustine-CA-Placerea-e-Foarte-Important-A-Si-CA-Reprezinta-Scopul-Final-Al-Umanitatii>
- 2) Adrian-Marius Niculescu - Jurnal de mobilitate (note personale 28-31 octombrie 2019)
- 3) MEP-Granada – Sistemul educativ în Spania, 2019